

Péče o památky

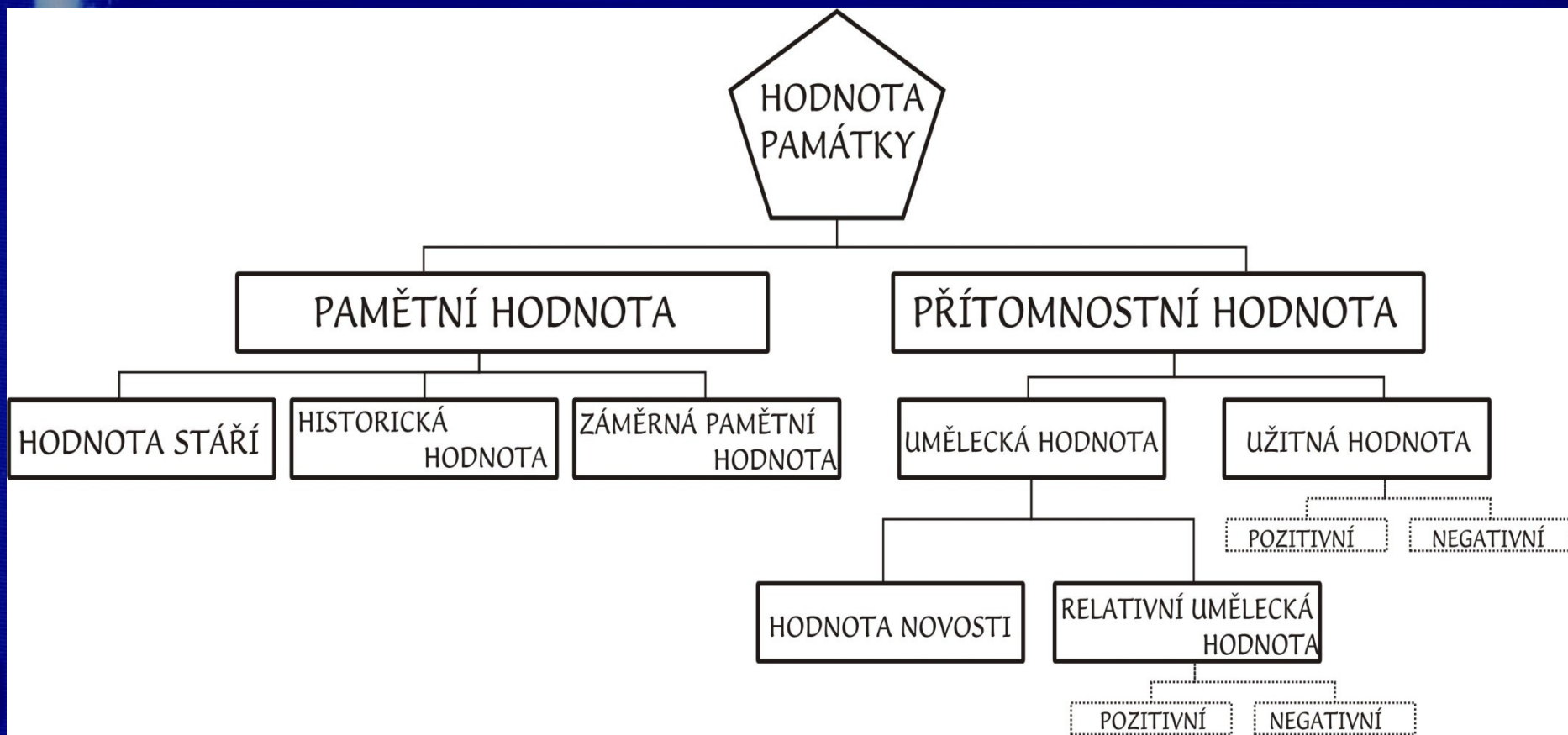
Co je památka?

- Památky záměrné
 - dílo vytvořené s cílem zachovat ... skutky či osudy
- Památky nezáměrné
 - ve své době vznikaly za uspokojením praktických potřeb Nebyly míněny jako památky či doklad budoucím generacím

Jak přistoupit k problému?

- Vize jednoduchosti
X
- Vize komplexnosti
 - Sekundární trhy, subjektivismus hodnocení, jedinečnost,
 - „Path dependency problem“

Alois Riegl a hodnota památky

Péče o památkové hodnoty

- Vyžaduje, aby vlastník památku chránil:
 - Mohl a musel
 - Mohl a chtěl

Nástroje památkové péče

- Veřejné vlastnictví
- Právní a organizační rámec památkové péče
- Motivace a pobídky
- Posilování racionality

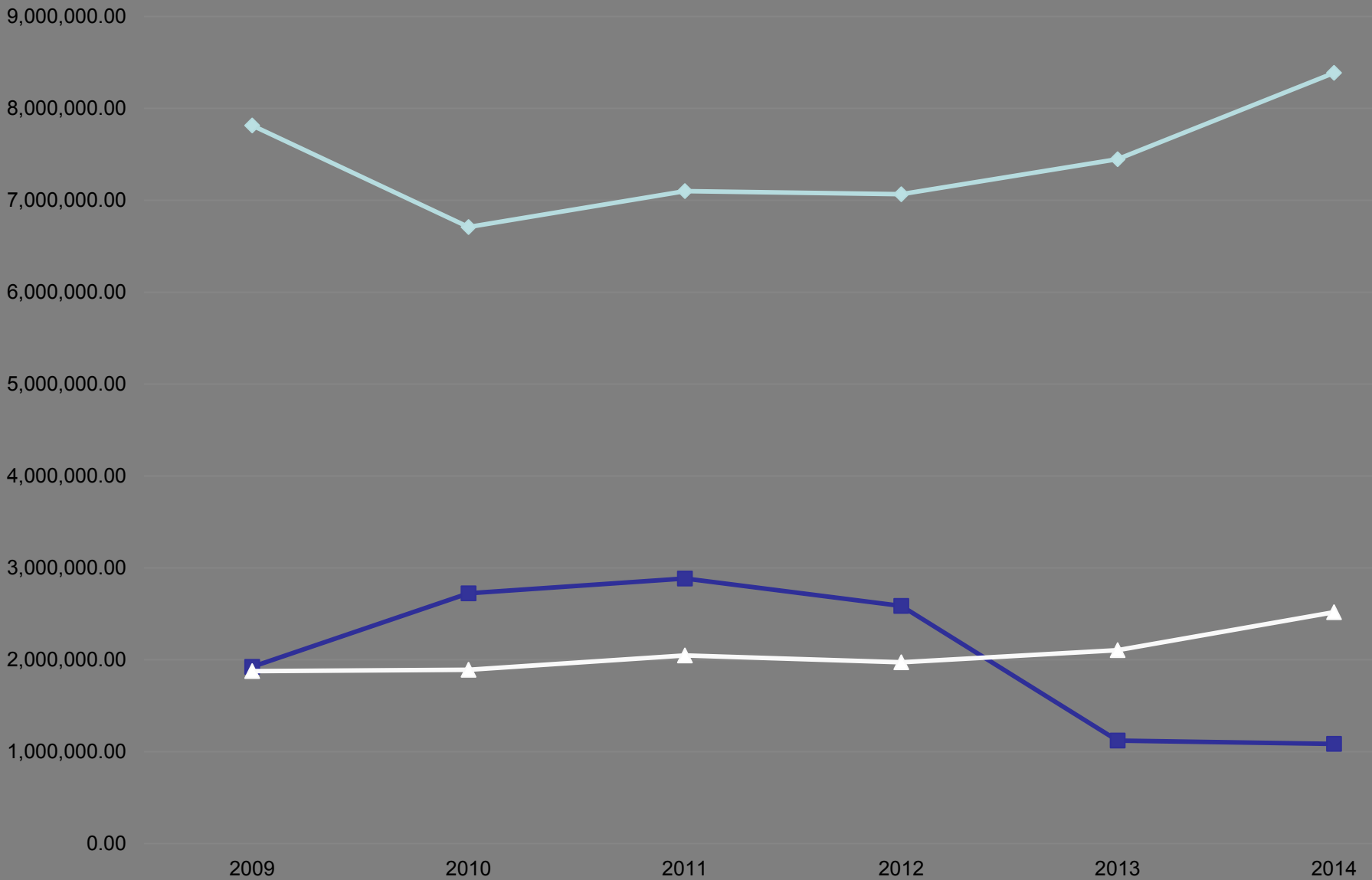
Veřejné vlastnictví

- Jako princip posílení státu (Josefinské reformy)
- Předpoklad vybudování nové společnosti (komunismus)
- Reziduum kolektivismu (dnes)

Změna vlastnické struktury po r. 1989 (odhad)

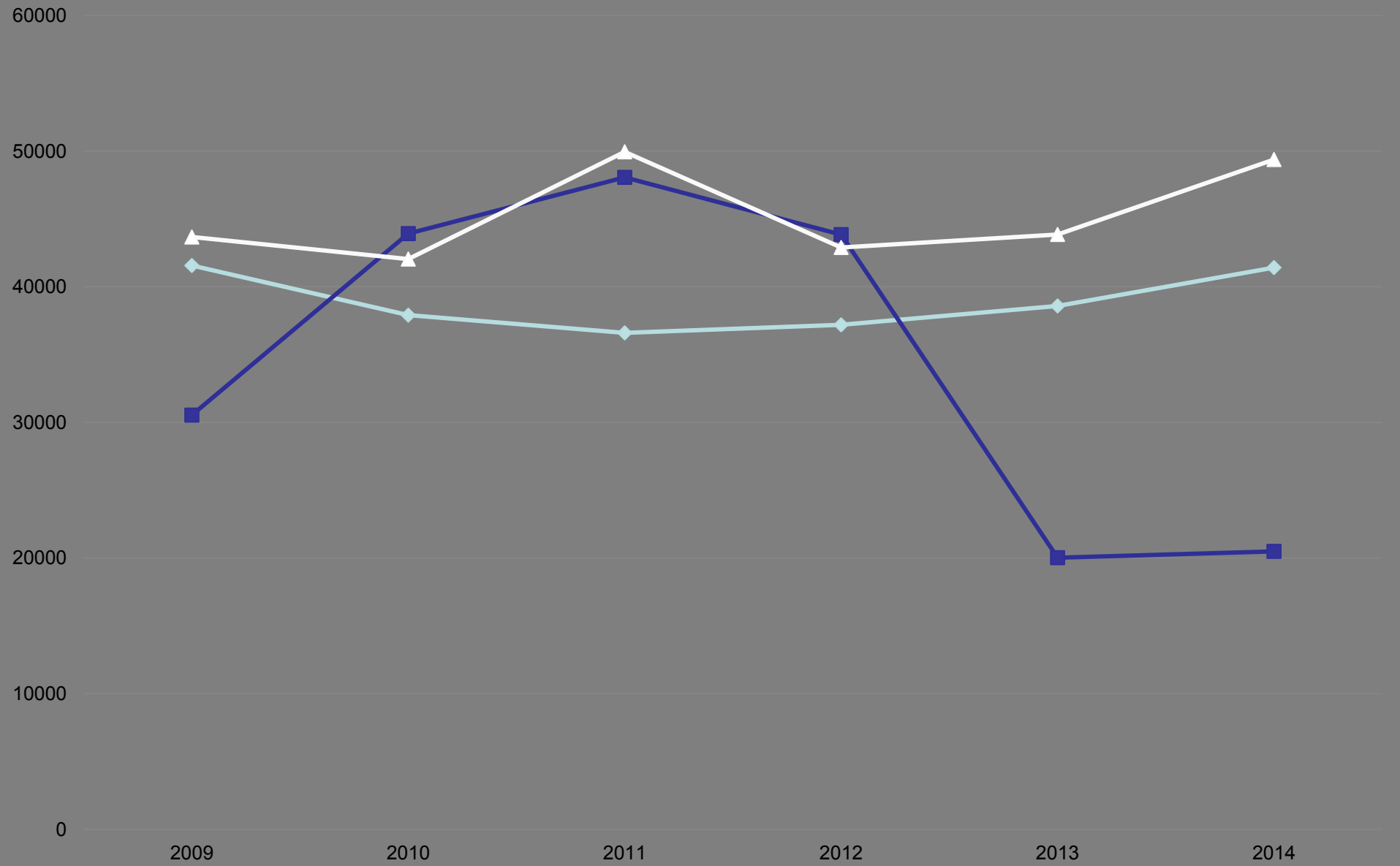
Podíl nemovitých kulturních památek	Předchozí stav v %	Po roce 1989 v %	2014	Počet movitých památek 2014
V majetku státu	45	10	4,9	3,8
V majetku krajů	*	*	2,4	1,5
V majetku církví	15	16,9	15,5	71
Ve vlastnictví obcí	4	24	29,6	5,1
Ve vlastnictví jiných právnických osob	*	*	9,7	6,9
Ve vlastnictví soukromých osob	36	49,1	37,8	11,7

Počet návštěvníků památkových objektů (NIPOS)

◆ Počet návštěvníků (státní správa, kraje, obce a města) ■ Počet návštěvníků (podnikatelské subjekty)
▲ Počet návštěvníků (o.s. o.p.s., církve aj.)

Počet návštěvníků na jeden objekt (NIPOS)

◆ Počet návštěvníků na jeden objekt (státní správa, kraje, obce a města)

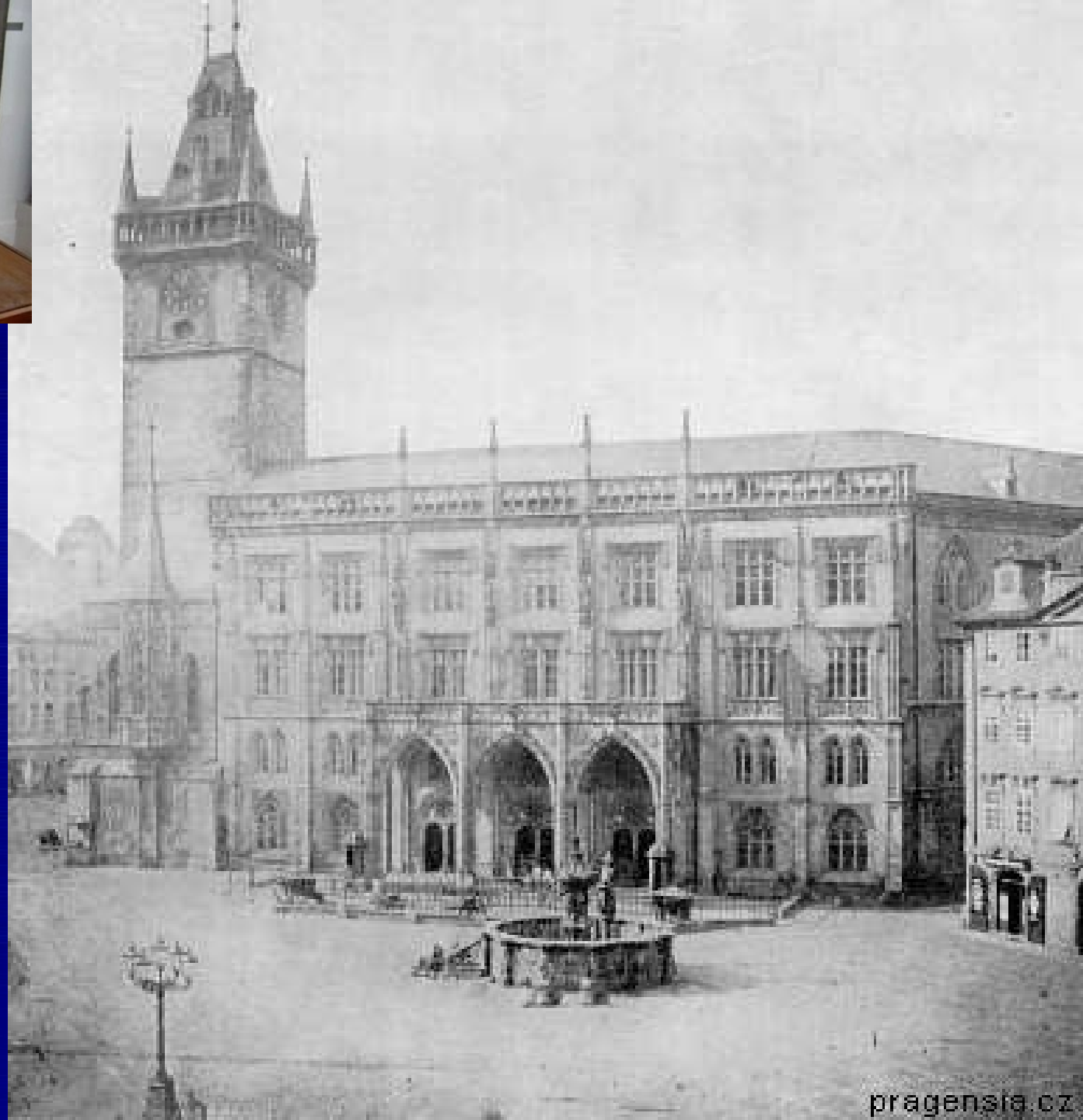
■ Počet návštěvníků na jeden objekt (podnikatelské subjekty)

▲ Počet návštěvníků na jeden objekt (o.s. o.p.s., církve aj.)

Právní a organizační rámec památkové péče

- V monarchii

- Městský radní dr. Karel Černožorský, když si v Mrštíkové stati přečetl i větu: *"Těžko tu rozsoudit, neúpíme-li posud pod vpádem Hunů, Avarů a divokých asiatských hord, dnes ovšem v jiné, v podstatě ale nijak nezměněné podobě,"* na nejbližší schůzi městské rady 20. března 1897 *"poukázav na útočný článek v Rozhledech učinil návrh, aby kostel sv. Václava byl neodkladně sbořen. Zároveň upozornil na zbytečnost kostelíčka sv. Trojice v Podskalí."*

Návrh zákona o památkové péči (1911)

- Ochrana památek prostřednictvím politických úřadů, které měly být vázány odborným posudkem památkových úřadů
- Likvidace, prodej a zastavení památek jen se souhlasem Ministerstva kultu a vyučování
- Možnost vyvlastnění památky
- Pozitivní motivace – v případě odstoupení od nevhodné přestavby památky možnost osvobození od činžovní a domovní daně na 12 let
- Povinnosti nálezce archeologické památky
- Sankce – peněžité tresty, v závažných případech trest podle trestního zákona
- Zákon nebyl přijat

Právní a organizační rámec památkové péče

- V demokracii I. (1918-1939)
- V totalitním systému (1948-1989)
- V demokracii II. (1989-?)

Legislativa a organizace památkové péče dnes

- Zákon 20/1987 Sb. O státní památkové péči
 - Prohlašování věci za kulturní památku, jejich evidence
 - Ochrana a užívání kulturních památek
 - Archeologické výzkumy a nálezy
 - Organizace státní památkové péče
 - Sankce
- Zákon 71/1994 Sb. O prodeji a vývozu předmětů K.H.
 - Lze vyvážet/prodávat pouze takové předměty kulturní hodnoty starší 50 let s cenou nad 30.000,- Kč, které mají osvědčení o tom, že nejsou kulturní památkou
 - Osvědčení vydávají muzea, galerie a organizace Památkové péče

– **K 1. říjnu 2014 památkový fond zahrnoval:**

- 12 památek na Seznamu světového dědictví UNESCO
- 296 národních kulturních památek a jejich souborů
- 600 památkově chráněných území - památkových rezervací a zón
- 40 303 nemovitých kulturních památek a jejich souborů
- Cca 43 246 rejstříkových čísel movitých kulturních památek evidovaných v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky elektronicky

-
- Spor o vyhlášení kulturních památek – rozhodnutí Ústavního soudu
 - Vlastnictví nesmí být zneužito na újmu druhým
 - Dle Listiny základních lidských práv má vlastník nejen práva, ale i povinnosti
 - Omezení vlastníka památky jsou kompenzována řadou ustanoveními, nabízejícími možnost náhrady

Motivace a pobídky

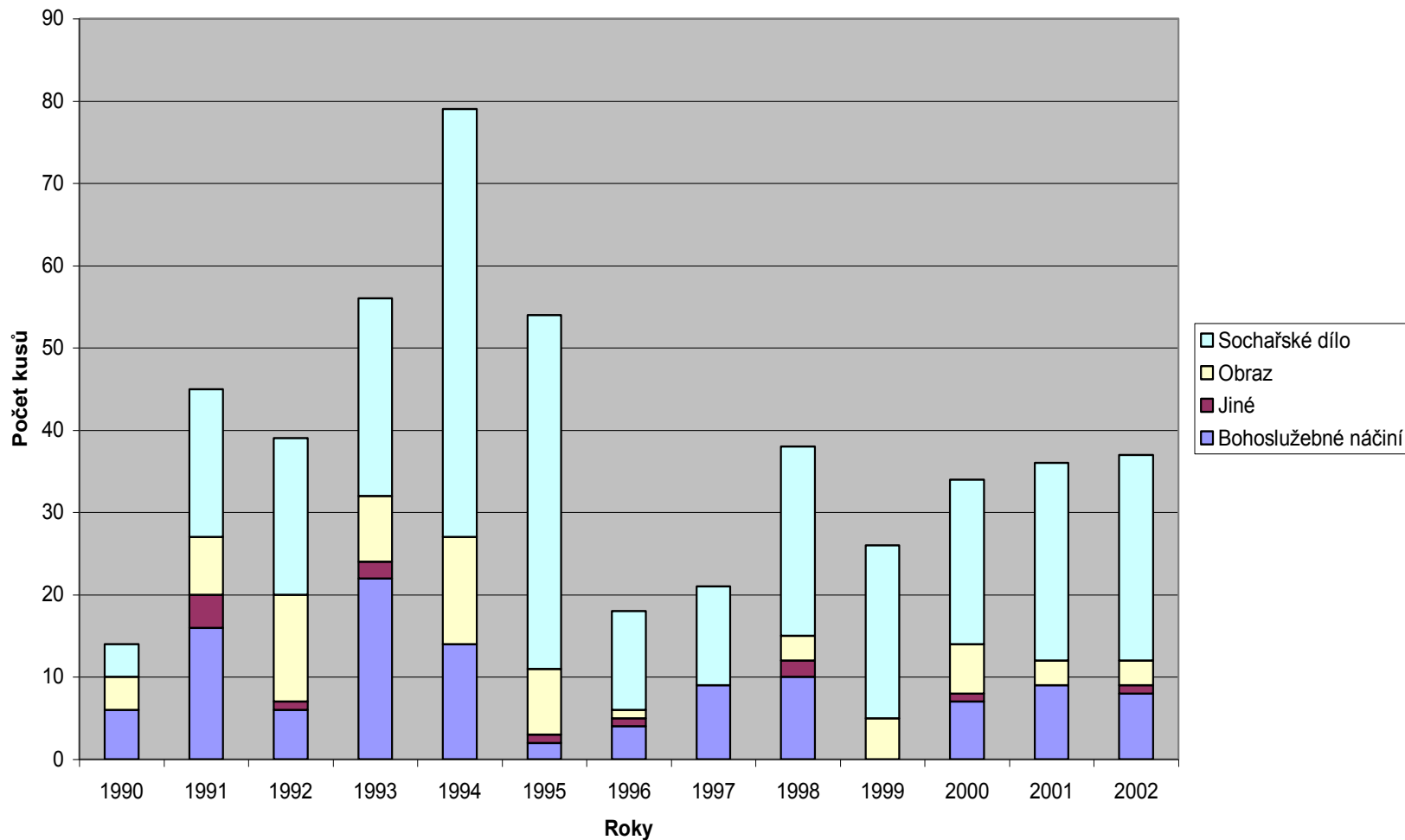
- Sledování vlastního zájmu
 - Pobídky soukromé
 - Pobídky veřejné
- Dosahování cílů instituce
- Prožitek dobrého nebo špatného

Pobídky soukromé

- Maximalizace užitku jednotlivce může, ale nemusí vést k ochraně památkových hodnot
- Podobně rozporné výsledky i u firmy usilující o minimalizaci nákladů/maximalizaci zisku
- Problémem poptávka po starožitnostech získaných i nelegální cestou

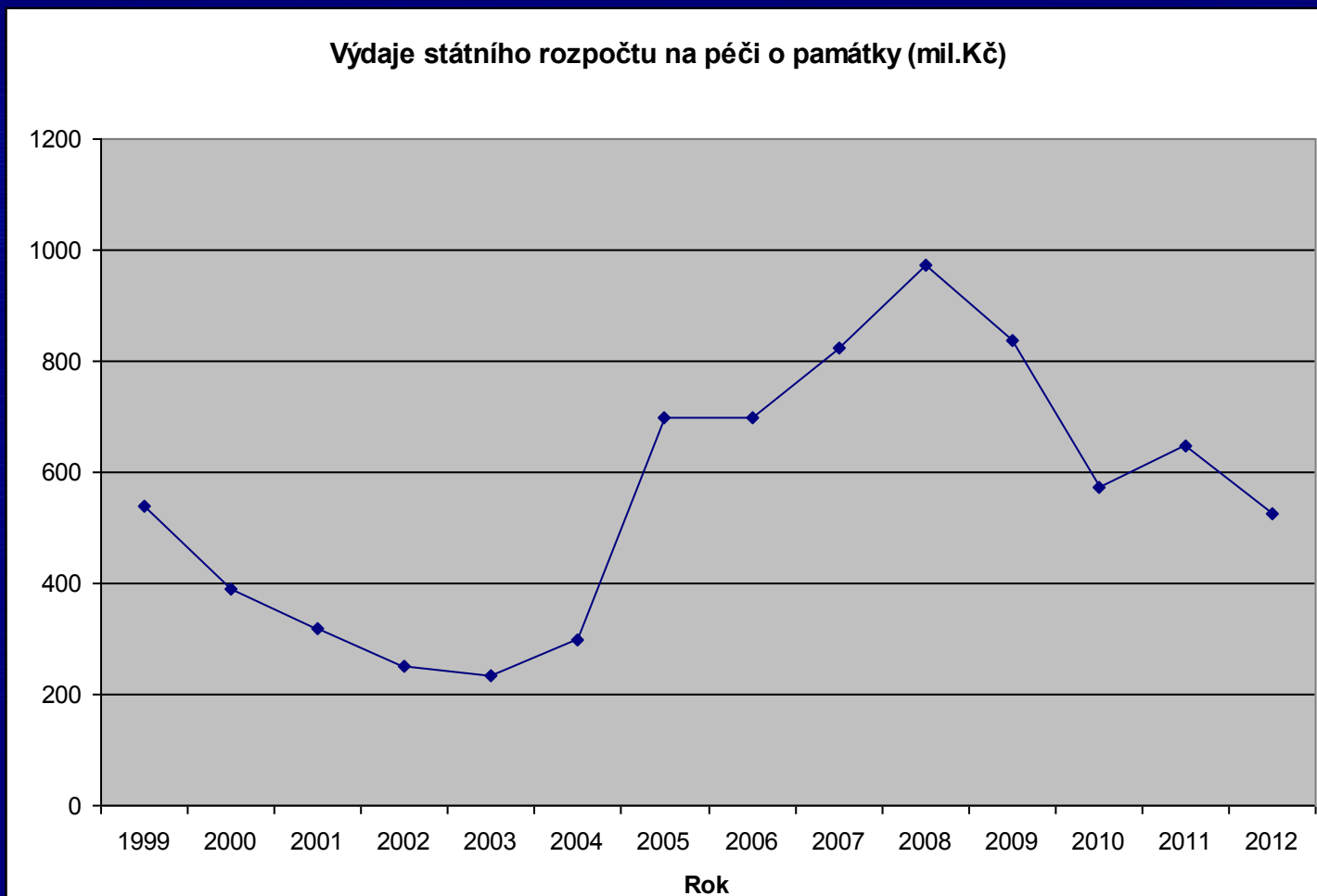
Odcizené předměty v brněnské diecézi

Odcizené předměty dle druhu v jednotlivých letech

Pobídky veřejné

- Přímá podpora– výdaje státního rozpočtu

Pobídky veřejné

- Nepřímá podpora
 - Osvobození od daně z nemovitosti po dobu 8 let od provedení stavební úpravy
 - Zvýhodněné odpisy u daně z příjmů
 - Osvobození od daně darovacích u blízkých příbuzných

Ochrana památky jako cíl instituce/organizace

- Církev a náboženské společnosti
- Šlechtické rody
- Státní památková péče

Ochrana památky jako příspěvek k obecnému blahu

- Charakteristickým rysem památkové péče je zapojení veřejnosti
 - Klub za starou Prahu, Společnost přátel starožitností českých, Klub československých turistů
 - Dnes hlavně občanská sdružení a nadace

Posilování racionality

- Mezinárodní organizace
 - (projev kulturního internacionalismu)
 - UNESCO (pod UNESCO spadá i ICOMOS)
- Národní organizace
 - Památkový ústav
 - Nadace, občanská sdružení

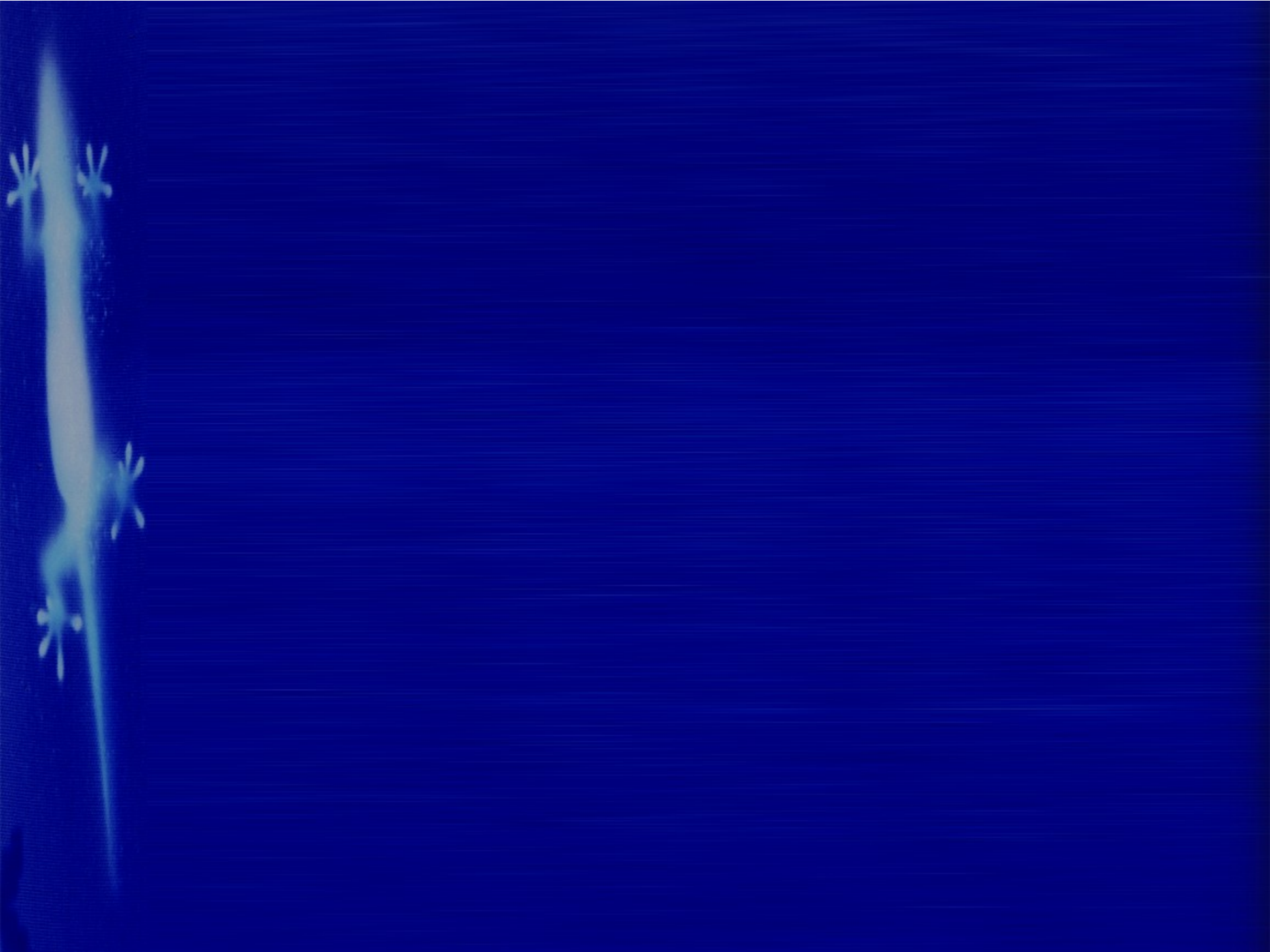
Závěr

- Účinná ochrana památek je možná jen za spolupráce všech tří sektorů hospodářství – obchodního, vládního a nezávislého
- Nutnou podmínkou je akceptování hodnotového rámce tohoto odvětví

Navrhněte řešení:

1. Součástí památkové péče je již od doby Rakouska-Uherska omezení možností vývozu předmětů kulturní hodnoty. Myslíte si, že toto omezení volného trhu lze považovat za akceptovatelné i v dnešní době? Jaké jsou argumenty pro a proti tomuto ustanovení?
2. Konfiskáty po WW II. a zestátněním majetku církevních i šlechtických sídel nabyt náš stát značného množství movitých památek. Dnes je v depozitářích svozových hradů a zámků. Jak byste s tímto majetkem naložili?

Proč vznikla památková péče?

- Obecně:
 - Dokončení transformace vlastnických práv a růst nových investičních možností
 - Růst tempa hospodářství a rostoucí konkurence
 - Růst urbanizace, nové standardy bydlení a dopravy
 - Rostoucí vliv státní byrokracie
- Konkrétně:
 - Vnímání památek jako národního bohatství a znaku národní identity
 - Destruktivní zásahy státu (u nás Josefinské reformy)
 - Ničivé účinky rostoucí ekonomiky (zejména v Praze)

- Věci staré přirozeně ustupují věcem novým má-li být památka zachována, je třeba aktivně zasáhnout.
- První předpisy o ochraně památek:
 - Předkupní právo státu u nalezených věcí (1776)
 - Zákaz vývozu specifických movitých památek (1818)
 - Předkupní právu státu u věcí vyvážených (1827)
 - Kontrola obchodu se starožitnostmi (1913)
- První organizace památkové péče:
 - Centrální komise pro výzkum a zachování stavebních památek (1850)
 - Klub za starou Prahu